

Kiemelések a 2012. február havi berlini szakdiplomata jelentésből
„Hírek a szakdiplomatóktól” rovat számára
Környezetvédelem

Német Erőforrás-hatékonysági Program

A szövetségi kormány február 29-én fogadta el a **Német Erőforrás-hatékonysági Programot**. Németország már 2002-ben, a Nemzeti Fenntarthatósági Stratégia elfogadásakor rögzítette célként, hogy az erőforrás termelékenységet 1994-hez viszonyítva, 2020-ig meg kell kétszerezni. A kormány 2010 októberében határozta el, hogy ki kell dolgozni egy erőforrás-hatékonysági programot. Az elkészült, több mint 100 oldalas dokumentum a szövetségi szakminisztérium honlapjáról letölthető: www.bmu.de („Wirtschaft und Umwelt” témák között – *Deutsches Ressourceneffizienzprogramm (ProgRess)*).

A **Program célja** az volt, hogy piaci ösztönzőkön, kutatási és tanácsadási tevékenységen és innováción keresztül növelje a német gazdaságban az erőforrásokkal gazdálkodás hatékonyságát az egész termelési láncban. A Program összhangban van a megfelelő EU stratégiával és célokkal („*Európa 2020*” irányelvek, „*Útiterv az erőforrás-hatékony Európa felé*”, 2011. szeptemberi Bizottsági Közlemény). A témakör koordinátora a Szövetségi Környezet-, Természetvédelmi és Reaktorbiztonsági Minisztérium (BMU).

A Program elfogadását követően Dr. Norbert Röttgen szövetségi szakminiszter úgy nyilatkozott, hogy a véges erőforrások hatékony felhasználása „korunk egyik legnagyobb gazdasági, ökológiai és szociális kihívása”. Egyben aláhúzta, a német gazdaságban adott a potenciál ahhoz, hogy az a világon a leginkább erőforrás-kímélő gazdasággá váljon, példát mutatva azzal, hogy egy magasan fejlett ipari országban a jólét csökkenése nélkül el lehet érni a nyersanyag felhasználás mérséklését és az erőforrás-hatékonyság javítását. Azt szolgálja a Program megvalósítása.

A kapcsolatos BMU sajtóközlemény szerint, az erőforrás hatékonyság az ENSZ ez év júniusi Rio + 20 csúcstalálkozójának is egyik fontos témája lesz. Kiemelik továbbá, hogy a nyersanyagok felhasználásának jelenlegi világtendenciája mellett nem biztosítható a fenntarthatóság, ezért a jövő generációi érdekében sürgős változásokra van szükség (*2009-ben 68 Mrd tonna volt a Földön a nyersanyag felhasználás, egyharmadával több, mint 2000-ben, és kétszer akkora, mint a 70-es évek végén. A Föld népességének 2050-ig 9 Mrd főre növekedése, a feltörekvő és fejlődő országok növekvő nyersanyagigénye*). Mindemellett a „globális igazságosság” szempontjait is figyelembe kell venni. Az erőforrások felhasználásának kedvezőtlen ökológiai és szociális hatásai aránytalanul a fejlődő országokat sújtják, míg pl. Európában az egy főre jutó nyersanyag felhasználás négyszerese az ázsiaiaknak és ötször nagyobb mint Afrikában.

Az ellenzéki pártok és a környezetvédelmi szervezetek részéről számos kritika fogalmazódott meg a kormány kapcsolatos programját illetően. A legnagyobb ellenzéki párt, az SPD Bundestag frakció szakpolitikusa, Frank Schwabe azt kifogásolta, hogy a Német Erőforrás-hatékonysági Program túlságosan általános megfogalmazásokat tartalmaz. A Zöldek (*Bündnis 90/Die Grünen*) energia- és erőforrás hatékonysági szóvivője, Oliver Krischer egyszerűen „fogatlan tigrisnek” minősítette a Programot. Elismerte ugyan, hogy a szövetségi kormány megjelöli az igazi problémákat, de a konkrét intézkedések és kötelező célok meghatározása helyett megmarad a bejelentések és a felülvizsgálati tervek szintjén.

A Német Természetvédelmi Szövetség (NABU) országos ügyvezetője szerint is a kapcsolatos kormányprogramban megfogalmazottak nem elég konkrétak és nem elegendők arra, hogy Németország ténylegesen nemzetközi vezető szerepet töltsön be az erőforrás hatékonyság területén. A másik nagy természetvédelmi szövetség, a DNR (*Deutscher Naturschutzring*) szintén a konkrét célokat hiányolta. Amellett azt is bírálják, hogy a dokumentumban a kormány az erőforrás megtakarítás bizonyítására olyan mutatókat, indikátorokat is használ, amelyek félrevezethető eredményeket hozhatnak.

Fenntarthatósági Stratégiához kapcsolódó Indikátori Jelentés

A Szövetségi Statisztikai Hivatal (SBD) februárban jelentette meg legújabb **Indikátori Jelentését a szövetségi kormány Fenntarthatósági Stratégiájában megfogalmazott célok teljesülésének az állásáról**. *A szövetségi kormány 2002-ben fogadta el a „Perspektívák Németország Számára” elnevezésű fenntarthatósági stratégiáját, amelynek nagy része a Szövetségi Környezet-, Természetvédelmi és Reaktorbiztonsági Minisztérium (BMU) illetékességi területeit fedi le. A kormány négyévenként beszámol a Bundestagban a Fenntarthatósági Stratégiában foglaltak megvalósításának állásáról ún. Előrehaladási jelentés (Fortschrittsbericht) formájában. Az első alkalommal 2004 őszén, majd 2008 őszén történt meg. A kormány február közepén tárgyalta meg és fogadta el a legújabb Jelentést. A köztes jelentések a Stratégia szükség szerinti továbbfejlesztését is szolgálják. A jelentéseket kiegészítik, illetőleg azok adatbázisul szolgálnak 2006 óta a Szövetségi Statisztikai Hivatalnak a főbb (38) mutatókra vonatkozó kétévenkénti jelentései (Indikatorenbericht).*

A Szövetségi Statisztikai Hivatal által legutóbb aktualizált, kapcsolódó **Indikátori Jelentés** – ami a 2011. októberi állapotot tükrözi – három, grafikonokat, táblázatokat és szöveges elemzéseket tartalmazó nagy dokumentumot jelent. Az anyagok megtalálhatók az SBD Internet oldalán a következő címen: www.destatis.de (*Nachhaltigkeitsindikatoren*).

A témakör kapcsán az alábbiakat emelem ki:

A kormány összességében elégedett az eredményekkel, jóllehet csak a vizsgált mutatók felénél állapítható meg kedvező fejlődés, azaz a Stratégiában megfogalmazott célt már elérték, vagy az a kitűzött céldátumig várhatóan teljesülni fog. A közelebbi szakterületeket illetően **sikeresnek számít a klímavédelem, az üvegházhatású gázok**

kibocsátásának a csökkentése, valamint a megújuló energiák felhasználásának terjedése.

Kedvezőtlen, ill. problematikus a fejlődés **a fenntartható földhasználat, a biológiai sokféleség, az un. tájminőség, de az ökológiai gazdálkodás** kapcsán meghatározott **célok teljesíthetősége** tekintetében is.

A **terület-felhasználást** tekintve a szövetségi kormány célja, hogy 2020-ig napi átlagban 30 hektárra csökkenjen az építési, infrastrukturális és egyéb célra történő felhasználás. Bár az utóbbi években egyértelmű a csökkenés, de a fejlődés messze nem elegendő. Az aktuális statisztikai adatok szerint, a jelenlegi érték 77 ha/nap. A közlekedési célú felhasználás okozza a legnagyobb gondot, mivel az a 90-es évek óta konstans maradt (23 ha/nap). Az elemzők szerint, az újratermelő nyersanyagok erőteljes növekedésével jár, hiányzó szállítási-, vezetékrendszerek kiépítése tovább nehezíti a kapcsolatos cél teljesítését.

Az **intenzív mező- és erdőgazdasági tevékenység** régióként eltérő mértékben ugyan, de kedvezőtlenül hat a **biodiverzításra**, valamint a természeti tájra, az ottani talajok minőségére (nitrogén felhasználás alakulása). *A biológiai sokféleséggel kapcsolatos nehéz helyzetet jól mutatja az új tartományok közül Tüvingia, ahol – annak ellenére, hogy nem egy erősen ipari tartományról van szó – jelenleg az ottani állatfajok és növényfajták 40,8 %-a tartozik a veszélyeztetett kategóriába. A jelentősen károsodott erdőállomány aránya 36 %.*

A **biogazdálkodást** tekintve kormányzati cél az, hogy 2020-ra az ország termőterületének egyötödén olyan gazdálkodást folytassanak. Jóllehet a fejlődés egyértelmű, az eddigi évenkénti növekedés jóval alacsonyabb annál, mint ami szükséges lenne a 20 %-os érték eléréséhez. 2010-ben a mezőgazdaságilag hasznosított terület 5,9 %-a (991 e hektár) állt ökológiai művelés alatt. A jelenlegi növekedési ütem mellett még több, mint két évtized lenne szükséges. A szövetségi kormány megerősítette, hogy javít a keretfeltételeken, hogy azok az eddiginél jobban ösztönözzék az üzemeket az átállásra.

Nem javult a levegő minőség

A **Szövetségi Környezetvédelmi Hivatal (UBA)**, valamint a tartományok 2011-re vonatkozó **levegőminőségi vizsgálatainak** kiértékelése azt mutatja, hogy továbbra is magas a finompor- és a nitrogéndioxid-szennyezés mértéke. Az elmúlt tíz évet tekintve, a nitrogéndioxid-terhelés nagyjából azonos mértékű maradt. A finompor-koncentráció túllépte a múlt évben is a 2005 óta érvényes határértéket (40µg/m³). A mérőállomások kereken egyötödénél több mint 35 napon keresztül a finompor-koncentráció meghaladta a köbméterenkénti 50 mikrogrammot.

A káros-anyag kibocsátás fő okozói a közúti közlekedés mellett az ipari és a lakossági nagy hőenergia felhasználás, az alkalmazott tüzelőberendezések, valamint a mezőgazdaság is. Ezért az UBA szerint, az un. környezetvédelmi zónák kialakítása a nagyvárosokban és vonzáskörzetükben csak rész megoldást, de azért megfelelő eszközt

jelenthet a terhelés csökkentése érdekében. A Szövetségi Hivatal álláspontja az, hogy akkor lehetnek sikeresek a levegőtisztasági intézkedések, ha minden érintett szektor hozzájárul ahhoz. Az UBA jelentés a Hivatal honlapján megtalálható: www.umweltbundesamt.de (Luft und Luftreinhaltung témák között – *Luftqualität 2011*).

Megújuló energiák pénzügyi támogatási programja

A Szövetségi Környezet-, Természetvédelmi és Reaktorbiztonsági Minisztérium (BMU) februárban állapotot jelentett meg a KfW (*Kreditanstalt für Wiederaufbau*) pénzügyi intézménnyel az ún. „**Megújuló energiák – Prémium**” program további öt évre történő meghosszabbításáról. A Program, ami része a BMU piaci ösztönző programjának, a megújuló energiákon keresztüli hő-ellátás fejlesztését szolgáló beruházásokat támogatja. Mindenek előtt a nagy-, ipari méretű napkollektorok, hőtárolók, kapcsolatos hálózatfejlesztések, valamint a biogáz-telepek és biomassza erőművek, továbbá a geotermikus energia kinyerés és felhasználás támogatásáról van szó. A szövetségi kormány célja, hogy 2020-ig a hőenergia felhasználáson belül a megújuló aránya érje el a 14 %-ot. Ahhoz erőteljesen befektetések kellene a megújuló bázisú ipari és kommunális hőenergia termelésben és ellátásban.

Említést érdemel, hogy a KfW és a szövetségi kormány közös Megújuló Energiák Programja eddig eltelt több mint tíz éve alatt 2 Mrd €-t meghaladó támogatott hitelt nyújtottak, 10.000 feletti projektre. A Program iránt az utóbbi időszakban még inkább megnőtt az érdeklődés, ill. igény. 2010-ben 340 M € kedvezményes hitelt fizettek ki, 2011-ben már kerekén 500 M €-t. *(Az 1948-ban alapított, Frankfurt am Main-i székhelyű KfW bankcsoport közvetlen szövetségi intézmény. 2010. évi mérlegfőösszege 442 Mrd € volt. A legfontosabb feladatai a belföldi támogatások, export- és projektfinanszírozás, fejlődő országokban támogatási programokra forrásbiztosítás és speciális feladatok.)*

WHO Európai Környezetvédelmi és Egészségügyi Központ Bonnban

Februárban **tovább erősödött az egykori német főváros, Bonn „ENSZ-város” jellege.** Az ottani egykori parlamenti negyedben már hosszú évek óta működik és folyamatosan bővül az ENSZ Klímatitkársága (UNFCCC). 2011. októberében megnyitották a Megújuló Energiák Nemzetközi Szervezete, az IRENA Innovációs és Technológiai Központját (IITC). Idén februárban pedig **átadták a WHO Európai Környezetvédelmi és Egészségügyi Központját (ECEH)**, amely a múlt év végéig Rómában működött. Az ENSZ szakosított szervezete újabb fontos intézményének áthelyezésében nyilván szerepet játszott, hogy a szövetségi kormány az eddigi 1,023 M € támogatását az idei évtől több mint a háromszorosára emelte (3,4 M €). A Központ jelenlegi létszámát is a háromszorosára fogják növelni.

Az eseményhez annyi magyar vonatkozás is kapcsolódik, hogy a február 14-én tartott ünnepségen a Központot a szövetségi környezetvédelmi és egészségügyi miniszterek

(Dr. Norbert Röttgen és Daniel Bahr) mellett az Egészségügyi Világszervezet regionális igazgatója, Jakob Zsuzsanna nyitotta meg.

Az ECEH a környezeti tényezőknek az emberi egészségre kihatásaival foglalkozik. Oda többek között olyan témakörök tartoznak, mint a lakás és az egészség, az éghajlatváltozás és az egészség, levegőtisztaság, vegyianyag-biztonság, környezetvédelmi- és egészségügyi információs rendszerek, zaj, munkahelyi egészségügy és biztonság, ivóvízellátás és szennyvíz-ártalmatlanítás.

Berlin, 2012. március 14.

Dr. Sulyok Ferenc
nköv. tanácsos